

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Præsentis Ecclesiæ Benignitas In Administrando Sacramento Poenitentiae

Francolini, Baldassare

Monachij

VD18 14592614-001

Calumnia VII. Prædicta benignitas Patrum regulis, & sententiis adversatur.
Disp. VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41162

CALUMNIA VII.

*Præfens benignitas, quâ Sacramen-
tum Pœnitentiæ administratur, Pa-
trum Regulis ac sententiis ad-
versatur.*

DISPUTATIO VII.

Doct. Discr.

Uid vocas Patrum
Regulas, quid Pa-
trum sententias,
dum utrisque ad-
versari dicis no-

stram benignitatem ?

- I. *Doct. Rig.* Patrum Regulas voco Canones Pœnitentiales. Patrum verò sententias voco quædam eorumdem dicta, ex eorum tractatibus seu libris excerpta, quibus expromuntur, quid ipsi sentiant de Pœnitentiâ. Neutri autem ex his congruere vestram benignitatem nemo negabit, qui sciat legere. Nec est necesse, multos libros evoluere. Canones Pœnitentiæ

F. 11

11

ritiales habes brevissimè collectos, & adnexos
 creto Gratiani; sententias verò Patrum ha-
 apud Morinum lib. 1. cap. 12. 13. 14. Lege
 bos, intra autem horæ quadrantem leges u-
 que, & vide, an ulli aut Canoni antiquo, aut
 rum sententiæ congruat vestra benignitas.

D. D. Putas ergo ista me non legisse, &
 legisse? Potuisti ex te discere, an sciam
 mones Pœnitentiales, & legerim Mori-

D. R. Quid ergo negas, quod est adeò
 rum?

D. D. Quid est hoc, adeò certum?

D. R. Vestram benignitatem nec veteri
 moni congruere, nec Patrum sententiis.

D. D. Id ego non nego.

D. R. Igitur vestram praxim patrum Ca-
 ni, & sententiis adversari non negas?

D. D. Nego consequentia. Iterum con- 2.
 eam non congruere. Iterum nego, quod
 setur. Non enim hæc duo sunt idem, mi-

Victus communis, quo nunc utimur,
 congruit ei Canoni Apostolico, prohibenti
 sanguinis & suffocati: Num ergo ei ad-
 setur? Si id verum sit, mandatum Apосто-
 am transgredimur, & peccamus. Usus, quem
 emus, consecrandi panem azymum, non
 congruit Canoni Græco, præcipienti, consecra-
 tui fermentati, num ergo transgredimur
 Cano-

Canonem Græcum, eique adversamur? Nego consequentiam: Non enim ille canon respicit Latinos. Apostolus dicit, oportet temper orare. Jam mea vita non congruit Regule Apostolicæ, ejusque sententiæ. Num ergo adversor canonem Apostolico? nego consequentia: Non enim in loco canonem facit Apostolus, nec dicit, oportet, quasi omnino necesse sit, sed valde expediens est. Igitur distingue tempora, distingue loca, distingue canonem à non canone, & concordabis sententias. Distingue Canonem à non Canone, nempe Legem obligantem à Regula solum dirigente, quales fuere aliquot saltè veteres Canones, imò nec hujusmodi fuere aliquot ex ipsis respectu totius Ecclesiæ, sed solum respectu alicujus Ecclesiæ particularis, & ideo distinguenda sunt loca. Tandem distingue tempora, quæ enim uno tempore obligant, & Præcepta seu Leges sunt, alio tempore fortè non obligant: Ut enim inquit Gregorius relatus à Gregoriano dist. 29. *Regula Sanctorum Patrum, præ tempore, loco, & persona & negotio, instante necessitate tradita sunt.*

3. Puto autem, te non ignorare primò, quod peccata, aliòsque Pœnitentium labores non esse, aliquid ex natura sua præstandum ab eo, qui peccavit, ut est restitutio rei, vel honoris justè ablati, aliàque hujusmodi, quæ Legge naturæ jubentur, & cum vires suppetunt, quod tempore

Nego tempore, & quovis loco præstari debent. Si
 et præter hujusmodi essent Canones Pœnitentiales,
 orare, et immutabiles essent, & semper durarent.
 tolicæ, quod nec ex Lege Divinâ positivâ teneri
 canonice, nec ad longam, vel asperam Pœniten-
 nam exhibendam, ut gratiam amissam recu-
 poraret, ut disputatione præcedenti probatum
 fuerit, nec ex absurdis, quæ inde inferrentur.
 de locis, neque ex hoc capite Canones Pœniten-
 tiales fuere Leges hujusmodi, quæ ab Ecclesia
 variari non possent.

Tertio, Leges humanas, quæ actiones non 4
 sunt ex naturâ suâ injungunt, quales sunt
 prædicti Canones Pœnitentiales, non condi, ut
 in se habeant perpetuum vigorem, nec un-
 de abrogentur, aut temperentur; cum
 prædicti non constare non possit, eos semper uti-
 liore: non enim quicumque uno tempore u-
 sunt, sunt etiam quovis alio; cum autem
 Legis sit communis utilitas, eâ cessante,
 cessat etiam & ipsa. Et hæc est ra-
 tio, cur cessare potuerint aliquot Canones anti-
 qui, gr. decimus Apostolorum de commu-
 nicando quotidie, trigessimus octavus de co-
 munionibus bis in anno Episcoporum Conciliis, aliis
 hujusmodi. Igitur leges prædictæ invol-
 vunt eam tacitam conditionem, ut perseverent,
 nec sint utiles. Similiter quæ sunt conditæ
 propter fines aliquos particulares, imbibunt
 K eam

eam conditionem, ut durent, donec prædicti fines durant, nisi ad alios fines confirmentur. Talis fuit prædictus canon, interdicens sanguinem & suffocatum. Id enim statutum fuit in eo Concilio Apostolico, ut notat Aug. lib. 32. contra Faustum, in gratiam Judæorum, qui Christianam Religionem susceperant, quorum in eo Ecclesiæ exordio, peculiaris ratio habenda erat. Quare post aliquot annos, malo accedente decreto, velut ex naturâ suâ vigere desiit.

5. His præactis veluti fundamentis, statuo doctrinam meam, & reddo rationem prædicti Canonis Pœnitentiales vigere magis ex parte deserint, manente eorum observantia solùm apud sacrum Fidei Tribunal. Prima ratio ea fuit, quòd conditi erant ad eos fines, qui paulatim desiêre, saltèm ex parte; unde adæquatus, sinè quo conditi non fuissent, permansit. Hos fines enumeravi part. 1. disp. 9. & iterum part. 2. disp. 2.

6. D. R. Ad eos fines conditi fuere, qui recensentur à Patribus, dum hortantur Fideles longam, & asperam Pœnitentiam. Atque à Patribus hi recensentur, nempe, ut placarent iram Divinam, ut darent signa veræ Pœnitentiæ, & sic possent absolvi, ut scandalum arcerent ab Ecclesia, eique tantùm prodesset bono exemplo, quantum malo exemplo nocerent.

nt; qui fines etiam modò perseverant: nam
 iam modò peccata, ut puto, irritant iram Di-
 nam, & multa sunt aliis scandalo, & rursus
 nam modò debet Pœnitens dare signa veræ
 nitentiæ. Ergo &c.

D. D. Non malè objicis, sed disp. 2. hu-
 secundæ partis habes solutionem. Nunc
 lo, alia esse motiva faciendî rem aliquam, alia
 motiva obligandi ad eam rem faciendam; nec
 motiva unius, sunt motiva alterius Hinc
 motiva multa adsint, quæ Peccatori sua-
 perpetuam Pœnitentiam, & Virgini sua-
 perpetuam Virginitatem, non inde hæc mo-
 tuas suadent obligare Peccatorem ad perpetu-
 Pœnitentiam, & obligare puellas ad perpe-
 virginitatem. Patres proponunt populo
 motiva faciendî longam Pœnitentiam, quæ eti-
 nos modò proponimus, dum hortamur ad
 longam, imò etiam perpetuam Pœnitentiam,
 motiva non sunt, saltèm adæquata, &
 scientia ad obligandum peccatores ad eam
 longam Pœnitentiam. Et quidem sæpè Patres,
 motiva ipsorum Canonum rationem afferunt, affe-
 motiva solum inadæquatam, ut facit S. Leo Ep. 4.
 motiva Episcopos Sicilia, & Epist. 78. ad Episcopos
 motiva Campaniæ, Samnii, & Piceni, reddens rationem,
 motiva solis diebus utriusque Paschatis, admini-
 motiva Baptismus deberet. Rationem enim petit
 motiva prærogativâ illorum dierum, & Mysteriis,
 K 2 quorum

quorum memoria tunc recolitur, quæ certe ratio inadæquata, nam si esset adæquata, haberet etiam nunc ille Canon vigere, cum eadem nunc prærogativa eos dies contineret, eadem in illis diebus etiam nunc mysteria celebrantur.

Alia ratio, propter quam illi Canones desierunt vigere, ea fuit, quòd desierunt esse utiles, aut ceperunt esse minùs utiles, quàm esse oppositum, idque propter mutationem circumstantiarum, ut ostendi prædictâ disp.

7. Addo nunc tertiam, nempe eam, quòd et rigidioris Pœnitentiæ disciplina, vitio quorundam, non solùm facta fuerat minùs utilis, sed plerisque etiam perniciofa. Initio quidem & per aliquot secula, ingens illa eorum Canonum severitas venerabilem fecit nostram Fidem & Religionem, non autem invidiosam; vel quia Episcopi gravissimas illas Pœnitentias pro talis gravissimis delictis, quæ capitali supplicio lege civili plerumque plectenda essent, ut homicidia, & adulteria, imponerent; vel quia ad illas subeundas non cogerent reluctantes, quia illas plerumque temperarent. Postea vero rò tantus amor rigidæ disciplinæ incessit Episcopos, non quidem omnes, sed satis multos, teste Morino lib. 4. cap. 10. *Debitum modum in immensum excefferint*, excessibus à moderatis sensitis disp. 9. par. 1. & cum gravi Fidei detrimento.

Et primò quidem, Episcopi ipsi
subditorum amorem amiserunt; hinc
multi, ut aliàs dixi, dicámque, longa iti-
era suscipere maluerunt, & ab extremis Gal-
arum, aliorúmque Regnorum finibus Romam
pergere, & sistere se pedibus Pontificiis. quàm
illorum iudicio submittere. Secundò, in-
mereri vel non adimplebant impositas Pœni-
tencias (unde ea praxis Roberti de Flammes-
non imponendi onus valde grave reluctan-
sus, ut ab ipso audivimus disp. 3. n. 6.) vel
desperatione adimplendæ Pœnitentiæ, de
salute desperaverant, & Confessionem pe-
nitentiæ omiserant, cujusmodi illi fuere, qui in
salutis ab Urbano II. revocati, ut alibi di-
cimus, ingentem illum Crucesignatorum exer-
citum consilârunt. In his profectò circumstan-
tiis benignitate, eaque magnâ, opus erat, ut
ad usum aliquem Sacramentorum revo-
carentur. Debit ergo praxis antiqua cessare,
tempori magis opportuna in mores in-
ducta ea fuit communi utilitate, quam
videmus dicta disp. 3. & fortè disp. 11. ube-
re expendemus. Sublatâ veteri praxi, & cum
canone antiquo, jam nostra praxis ei non ad-
aptatur, & repugnat; cùm Canon antiquus,
desit, non amplius contra nostram liber-
tatem pugnet; ut ex eadem ratione non sit
contra Canones antiquos, dum à nobis

comeditur caro suffocata, dum Baptismi celebrantur omnibus diebus, dum non omnes, qui interfunt Sacrificio, communicant.

8. Hinc facile ostendo illud alterum, nempe nostram praxim non repugnare Patrum sententiis. Patres enim, suorum temporum disciplinam respiciebant, cum videlicet prædicti Canones, saltem in gravioribus delictis vigebant, vel in omnibus Ecclesiis, vel saltem in aliquibus. Jam enim præcipiebatur prædictis tam longa, & aspera Pœnitentia. Posito autem præcepto, erat ea absque dubio necessaria ad salutem. Non inde tamen sequitur, esse etiam modo necessariam, cum prædicti Canones non vigent, nec ea præcipi solet.

9. Adde, persæpe dici necessarium, seu debitum, quod est solum valde utile. Hinc confessionatores, quamvis sciant nullum dari præceptum, quo post peccatum statim confitentur, sed satis esse culpam ex divino amore detestari, nisi aliunde urgeat præceptum confitendi, ut si peccator sit in mortis articulo: ad huc tamen late invehuntur in eos, qui post commissum grave peccatum, Confessionem differunt ad longum tempus, perinde rem omnino necessariam omittant; dicuntque non temere, imò perpetuò inculcant, eum, qui peccavit, debere quamprimum ad confessorem convolare, quia videlicet id est valde utile, & oppositum

est periculosum. Id significant Patres per-
 e, aut semper, dum invehuntur in eos, qui
 gravia peccata Pœnitentiæ diuturniori
 vacant, quatenus ea est valde congrua pec-
 catori in satisfactionem commissi delicti, eique
 utilis ad obtinendam veram contritionem,
 labilem Pœnitentiam, & emendationem,
 usque pœnæ relaxationem. Nemo autem
 qui nesciat, non omne præcipi, quod est per-
 iculosum, licet oppositum sit periculosum. Certè
 non est Confessionem nihil differre, quam se
 po jejunio macerare, & periculosius est Con-
 fessionem diù differre, quam omittere longam
 culpis commissis, & remissis Pœnitentiam,
 tamen, ut dicebam, ullo præcepto cautum
 exceptis aliquibus casibus, ne gravis culpæ
 confessio differatur.

Ex his facile explanantur sententiæ Pa-
 trum. Profer illas, & experimentum cape.

D. R. Non video, qua ratione ex his pos- 10.
 saltè aliquibus significantioribus appositè
 ponderari. Afferam aliquas. Justinus Mar-
 tyri in fine Dialogi cum Tryphone Judæo, lo-
 quitur de Davide, *Cujus (inquit) peccatum*
demum remissum est, cum ita ploravit, &
contritus est, sicut de eo scriptum est. Ve-
nit enim verò si viro tanto non est antè noxa
missa, quàm Pœnitentiam egit, ac tum demum,
ita tantopere flevit, & res tantas fecit, magnus
ille

ille Rex, & unctus, & Propheta; quam tandem impuri isti homines, nisi lamentati fuerint, planxerint, & Pœnitentiam egerint, spem habere possunt, non imputatum iri illis à Domino peccatum? Ergo ex Justino est imparis hominibus necessaria ingens Pœnitentia.

D. D. Sed quid dicis ad ea absurda, quae inde inferuntur, & ostendi disputatione precedenti, satis clarè inferri? Igitur est ab omnibus benignè explicandus Justinus, ut non significet, esse absolutè necessariam eam magnam, & æternam Pœnitentiam, quam fecit David, sed Pœnitentiam, lamentationem, & planctum cordis, quæ subinde cùm Sacramento sufficit ad salutem, & rursus esse perutilem eam externam Pœnitentiam; vel ita, ut non significet, esse necessariam magnam illam internam, externamque Pœnitentiam ad habendam spem salutis necessariam, sed ad habendam majorem spem salutis suæ, ad quem finem ipse David tamdiu flevit. Cæterùm fuit illi statim post Prophetæ repræhensionem, & post illa ejus verba, peccavi Domino, remissum peccatum, ut docent interpretes, & satis significant illa verba Prophetæ, Dominus quoque transulit peccatum tuum. Ergo dum Justinus dicit, non esse ei noxam remissam, priusquam tantopere fletus, & restantas faceret, non loquitur de remissione noxæ secundùm culpam, sed secundùm pœnitentiam ad quam

quam delendam in hac vitâ, utique necessari-
 est longus fletus: ad hoc ipsum autem Deus
 non obligavit, nempe ad satisfaciendum
 hac vitâ, pro tota pœnâ. Demum (ut brevius
 est, quod antea dixi) est id à Justino conciona-
 re dictum, nempe solum ad significandum,
 congruum sit, licet non semper debitum,
 qui peccavit, diu fleat, & longam Pœniten-
 tiam agat. Profer alterum.

D. R. Tertullianus jubet eum, qui deli-
 cit post baptismum, *Sacco & cineri, incu-
 re, jejuniis preces alere, ingemiscere, lacry-
 mæ, & mugire dies noctesque ad Dominum.*

D. D. Id est, monet, & hortatur, quod fa-
 ctus etiam nos, quamvis necessarium omni-
 tid esse, negemus.

D. R. Sed Cyprianus non hortatur so- **II.**
 lum, sed invehitur in Confessores, qui hanc
 longam Pœnitentiam non exigebant à lapsis,
 nequam eos absolverent; eosque peccare, di-
 citur contra Dei Legem. Ergo ea longâ Pœni-
 tentiâ est omninò necessaria.

D. D. Igitur Ecclesia, quæ modò lapsos
 absolvit, antequam agant Pœnitentiam, facit
 contra Dei Legem, ergo etiam Ecclesia vetus
 absolvebat contra Dei Legem, quæ, teste ipso Cy-
 priano, aliquando statim absolvebat. Hæc
 est absurda, quæ antea monui, & iterum
 moneo, quia video, te eorum oblitum. Igitur
 K 5 S. Cy-

S. Cyprianus respicit ad praxim eorum temporum, ut antea dicebam, & Legem Ecclesie, vocat lato modo Legem Dei. Sed quæso, ne tempus inutiliter teras. Scio allegari à Morino textus satis longos Ambrosii, Cæsarii Arelatensis, aliorumque; sed hi omnes eorum temporum praxim respiciunt, & loquuntur de gravioribus delictis, quæ Cæsarius vocat Capitula, pro quibus ex Lege Ecclesiasticâ erat agenda publica, & satis aspera Pœnitentia, quare hæc ipsa non nihil ab Episcopis humanioribus temperaretur, ut sæpe monui.

12. Igitur non est, cur hac in re diutius immoremur. Satis ostendi, nos Patribus minime adversari in administrando Sacramento Pœnitentiæ. Illud alterum huic affine, quod disp. 5. promisi, ostendendum mihi est, nempe nec in reliquâ doctrinâ Morali nos à Patribus recedere. Memini enim, te in eâ disputatione dixisse, recentiores Theologos ex genio, ingenioque suo, non ex doctrinâ Patrum scribere, & respondere.

D. R. Memini me dixisse, & confirmare.

D. D. Crede mihi, inutiliter id facis, si consultius feceris, si prius audias, quæ sum dicturus. Aut mutabis sententiam, aut saltem minor erit gloriatio tua, tuorumque, qui semper jactitant se Patrum fidos discipulos; & minor erit objurgatio nostra, nempe recentiorum

theologiæ Moralis scriptorum, quos appella-
 consuevistis Patrum desertores.

Ostendam autem primò, quàm sæpè,
 tam multum, hoc telo, vel clypeo, ex autho-
 ritate Patrum petito, abutantur Novatores.
 secundò, quæ fuerint causæ hujus abusus. Ter-
 tiò, cur Theologi Morales sæpe non responde-
 nt dubiis propositis, afferendo sententias Pa-
 trum, nec tamen à Patribus recedant.

Quod pertinet ad primum. Consuevêre **13.**
 semper Hæretici, Patrum se Discipulos jacti-
 tare; eoque prætextu, suorum temporum Do-
 ctores, tanquam Patrum desertores despiciere.
 Hæretici inquit S. Gregorius lib. 2. Moral. c.
 (1) *ut ea, qua afferunt, commendare stultis
 sententibus hominum, quasi de antiquitate, pos-
 sent, antiquos Patres se habere testantur; at-
 que ipsos Doctores Ecclesie, sue professionis Ma-
 gistros dicunt; cumque præsentis Prædicatores
 despiciunt, de antiquorum Patrum magisterio
 præsumptione gloriantur.* Hæc eadem
 locus erat Wiclephi gloriatio. Sic enim lo-
 quitur apud Valdenses tom. 1. cap. 34. *Amo-
 rous dissentio, sed cum multis Sanctis antiquis,
 specialiter Augustino convenio.* Et quidem
 Augustinum, præ reliquis Doctores, alij eti-
 am Novatores suffragari sibi stultè jactitarunt,
 et jactitant. Berengarius, ejusque asseclæ,
 Augustini textibus utebantur, seu meliùs
 abute-

abutebantur, ut apud Guitmundum videre
 lib. 3. initio. Eidem Augustino adeò se addi-
 tum profiteretur Serapion Hæreticus in confes-
 ſu cum Arnobio juniore lib. 2. sub finem, ut
 non dubitet, hærefis damnare eos, qui vel mi-
 nimùm ei refragarentur. Claudius Taurinensis
 Iconoclaſta apud Dungalum, quamvis omnes
 alios Patres reiiceret, adhærere ſe tamen Au-
 guſtino dicebat. *Totus meus eſt Auguſtinus,* di-
 cit Lutherus de ſervo arbitrio. Calvinus ve-
 rò lib. de prædeſtin. *Auguſtinus adeò totus vo-
 ſter eſt, ut ſi mihi Confefſio faciendâ ſit, ex ejus
 ſcriptis contextam proferre abundè mihi ſuffi-
 at.* Neminè verò ſtultiffima hæc perſuaſio ma-
 gis decepit, quàm Bajum & Janſenium. Hinc
 ille poſtquam novit, Romæ damnatam fuiſſe
 ſuam doctrinam, dolere ſe dixit, ſcribens ad Car-
 dinalem Simonettam, probroſam Sanctæ Sedis
 damnationem, quâ videlicet ipſiſſimam Divi
 Auguſtini doctrinam (ſic ipſe dicit) damnatam
 Janſenius verò, vix alium totâ vitâ Doctorem
 ſe legiſſe, gloriabatur, quàm Auguſtinum, e-
 que lectione, ita ſe Auguſtini doctrinâ imbutum
 credidit, ut aliud eruſtare, aliud ſcriberenon
 poſſet. Hinc librum ſuum, Auguſtinû Janſenium
 appellari voluit, perinde ſolus in Janſenio loque-
 retur Auguſtinus, aut ex ſolo Auguſtino loque-
 retur Janſenius, & vix ullum diſcrimen interce-
 deret inter Auguſtinum Auguſtini, & Auguſtinû
 Janſenij. Rationem autem, cur tam multos

Augustino textus congerant Novatores, affert Claudius de Sainctes Episcopus Eboricensis de rebus Euchar. repet. 6. cap. 9. *Observare* *Adversarios, sive nostra destruendo, sive* *asserendo, solidis & veris scripturis carere,* *que in omni controversiâ ad unum Augusti-* *num, tanquam ad sacram anchoram refugere;* *quod ab eorum partibus stet, sed quoniam* *non multa, ac tam variè scripsit pro re nata, ut* *non facile fuerit omnibus post illum Hæreticis, ali-* *quid de ipso contorquere; atque aliorum, quàm* *ipse dixerit, vertere.*

14.

D. R. Quorsum ista? Num erit Hæreticorum, quicumque multos affert textus Patrum, præsertim Augustini?

D. D. Non quidem. Sed Patres semper præferre, & solos Patres; Patribus semper, præsertim Augustino gloriari, tanquam suo inimitabili duce, præsignante certa vestigia, Doctore præmonstrante quodam suæ mentis radio veritatem claram, certam, & infallibilem, ut gloriabantur prædicti Novatores, factam hæreticam gloriationem. Caterum præferre volui, Hæreticos quoque Patrum textibus abundare & gloriari: primò, ut appareat, quàm facile sit Patrum autoritate abuteri, ut absque dubio abutuntur Hæretici. Secundò, ne tantam doctrinam vestram judicetis, sed vobis videatur esse Patrum, & præsertim Augustini doctrina. Quis enim talem eam verè

verè esse, vos docuit, nec decipi vos, ut prædicitur, habetis. Et Novatores decepti fuere? Tertio, ne qui liberos legit, Patrum sententiis, & præsertim Augustini refertos, refertos eos illico judicet verè Patrum, & præsertim Augustini doctrinam.

15. Atqui contingit, ut tot Patrum textus semper afferatis, dum scribitis, nec tamen vera doceatis? cur sic abutimini Patrum sententiis, nempe ad statuendos errores? Id enim secundo loco enodandum mihi proposui. Plures hujus rei causæ sunt. Prima est, quòd putatis, vos solos Patrum intelligentiâ præditos, vos solos noscere singulorum characteres, alios omnes cæcutire. Justa siquidem hujus superbiæ pœna est, ut vos minimè omnium Patres intelligatis, & plusquam alii omnes aberretis, quæ ipsa fuit Hebræorum pœna; ut ipsi, qui Scripturas præ reliquis omnibus, imò solos ex omnibus intelligere putabant, plusquam reliqui omnes, aut soli ex omnibus, cæcutirent, & coecutiunt adhuc, ita ut videntes opinione suâ, re vera nihil videant, & intelligentes non intelligant.

Secunda causa ea est, quòd, ut alias monui, nimis despicitis recentes Doctores, quorum aliqui sunt optimi interpretes Antiquitatis; utque Hebræi nolunt audire nos, dicuntque, *habemus Moysen, & Prophetas, nobis vestris Doctoribus, qui eos explicent, opus non est, ita vos, Habemus Augustinum, & reliquos Patres.*

habetote vobis Recentiores vestros, qui vo-
sententias Patrum explanent. Cum ergo
 videtis vos horum Commentariis, horum
 se, quâ depelluntur tenebræ, quibus aliquan-
 involuitur Patrum sensus, nec vos ex vobis
 rem lucem, parem doctrinam, parem erudi-
 nem habeatis, mirum non est, si in eorum le-
 none cespitetis, & cadatis, eos perperam intel-
 gentes; ac solos errores hauriatis ex fontibus
 tatis. Et quidem incredibile est, quàm his
 tantis temporibus, vestrum aliqui despexerint
 centiores omnes, & antiquitatem, quæcun-
 que sit, adamarint. Hinc, illis relictis, to-
 se dederunt conquirendis novis veterum
 monumentis, bibliothecis omnibus perlustran-
 s, &
 manuscriptis omnibus, si præsertim cario-
 rent, excutiendis, corrosis longa ætate cha-
 racteribus, verbisque, aut subrogandis, aut di-
 gendis, exquirendoque tempori, quo scripta,
 to alteri credita, quo transmissa, quo sepulta.
 quod quidem studium optimum esset, si, qui
 erunt, bonâ fide quærent, ac recto
 dicio, quod quærent, exciperent; nec
 erent ex fundo terræ, quod fortè fuit studio-
 sepultum, quodque altiùs infodi præstitisset.
horum ego nequitiam (inquit in Comonit. Vin-
 cius Lyrinensis, quosdam alios non admodum
 imiles fugillans) *odio dignam judico, quod*
illi cujusque viri memoriam, tanquam sepul-
tos

tos jam cineres profanâ manu ventilant, & qui
 silentio operire oportebat, redvivâ opinione
 famant, sequentes omnino vestigia auctoris
 Cham, qui nuditatem venerandi Noe, non
 dō operire neglexit, verū quoque irridendam
 ceteris enunciavit. Longè aliter fratres illi
 qui nuditatem ipsam venerandi Patris nec
 temerare oculis, nec alienis patere voluerunt,
 sed aversi, ut scribitur, texerunt eum, quod
 erratum sancti viri nec approbasse, nec
 disse. Similem ego mentem Romæ non
 mel sum stomachatus, cum fortè in subteranea
 ea loca descenderem, ubi, refoffa altum tellu-
 re, veteres statuae, lapides, urnae, & ruder-
 quæruntur antiqua. Audivi enim aliquos ita
 quæ reperta fuerant, & effosa, celebrantes,
 rinde cernerent antiquitatis miracula, cum
 vera vulgaris Artificis opus essent, eorum
 cio, qui oculos habebant magis eruditos,
 que ea ex reperto lapide gloriola minimè
 gebat. Sed horum dementia innocens est,
 ita illorum, de quibus loquor. Cum enim
 ita facile de libris rectum iudicium feratur,
 de lapidibus, facilius primum iudicium
 quàm secundum; & rursus ingens damnum
 stit ex primo errore, nullum, aut vix ullum
 secundo, qui præsertim facile detegitur,
 autem ille. Hinc novis textibus implentur
 paginae, vocanturque miracula venerabilis

Equitatis, quæ sunt vilia rudera vetustatis, aut
 vilia frustra mediæ, vel novioris ætatis.
 mihi me legisse, venerabilem in Galliis se
 Carusianorum Generalem Præfectum, 17.
 ante annos, cum ab amico inviseretur,
 sermo incidisset de hujusmodi, qui tum inva-
 rat, invelligandæ bonæ, malæque antiqui-
 tudinis studio, exclamasse. Utinam Ecclesiam
 perturbent isti antiquitatis laudatores im-
 probi, scrutatores sepulchrorum. Quam ti-
 moniam, ne antiquata pro antiquis ostentent; ne
 teranea velicet bonâ, verâque antiquitate, quam per-
 Traditione tenuimus, ablegatâ, spuriam
 rudera modant non Populis tantum, sed Academiis,
 Ecclesiæ Præfectis &c. In hunc ferè modum is
 lenex, quem fuisse falsum vatè cupio, uti-
 & sperare possim. Quam tutius esset,
 Antiquis se mancipare totum, nec Recen-
 tibus, sed illis majorem sui partem tradere,
 aliquam reservare; quæ ipsa, Antiquis per
 sententiarum commentaria illustratis, cedat
 in honorem Antiquorum.

Tertia causa ea est, quod speculatricem 18.
 ologiam despicitis, cujus, ut dixi disp. 5.
 notissima laus est, quod mentem acuit, acu-
 tum aptam eam reddit ad melius di-
 cendos, diffecandósque cogitatus nostros,
 pe latentes sub uno verbo plures sensus; &
 tum perspicacem, suspicacem reddit, ac ti-
 midam,

midam, ne vero, sed abdito, obvium, eumque
quandoque fallum præferat; hinc ea diver-
rum significationum quæstio subtilis, ac ma-
rum de singulis judicium, quod ferre non pos-
sunt ii, qui, quidquid subtile est, irrident, &
nugas Metaphysicas appellant.

19. Quarta causa ea est, quòd Romanæ Sedi
debitum obsequiũ non desertis. Quid mirũ
si in interpretandis Patribus erretis, si (quæ in
Terris Petri sedes est) caretis regulã veritatis. Et
autem caretis, dum talem non agnoscitis, quam
videlicet, ne errarent, agnoverunt, & sive scri-
berent, sive docerent, respexerunt semper ve-
teres ipsi Patres, hunc honorem soliti deferre
Sedi Romanæ, non autem Hipponensi, aut Me-
diolanensi, aut aliis quibuslibet, ut eam non
has in dubiis Fidei, & morum, quæ incidebant
in dies, consulerent potissimũ, ejusque re-
sponsiones, ut oracula exciperent.

Hæc fuit semper Pontificum Romanorum
supra omnes Doctores & Ecclesias authoritas,
quam Deus confirmavit exitu infelici eorum,
qui patrum sententias, responsis Pontificum
prætulere, inter quos Polycrates, & Cypria-
nus, utriusque Episcopi primarij, optimis mori-
bus utriusque, utriusque sapientissimi; sed
Schismaticus semper, hic aliquandiu fortasse
quòd Pontificum Decretum, ille Victoris, pro-
hibent.

gentis celebrari festum Paschale cum Hebræis;
Stephani, prohibentis baptizatos ab Hære-
tice iterum baptizari, minoris fecit, quàm tex-
tuali intellectos scripturarum & præceden-
tium Patrum, ut constat ex Eusebio lib. 5. Hist.
cap. 23. & Baron. ad an. 198. & 255.

Quinta causa (ut ad propiores descenda-
t) ea est, quòd Patres legis animo jam par- 20.
tudio occupato, & ad errores vestros obsir-
tato, quo nullum lectioni inficiendæ præsentia-
torem. Ut enim bono animo legentibus
bona cooperantur in bonum, ita malo animo
malis omnia cooperantur in malum. Et
quæ clarissima sunt, si contraria sint, in-
teris cavillationibus eluduntur; quæ autem
obscure sunt, videntur clarissimè præcise-
tate continere sententiam. Hinc illa textuum
truncationum probantium coacervatio, sed quæ allegan-
tibus clarissima testimonia. Secundò, trun-
cantur textus, vel propriis quibusdam inter-
pretibus, in alium sensum detorquentur; non qui-
am semper dolo malo voluntatis, sed errore
sunt, perinde ea textuum truncatio, vel ver-
borum disjunctio sensum non immutat, sed de-
trahunt, eaque solùm truncantur, quæ redundant.
Hæc pravam in allegando licentiã, sibi semper
inveniant Novatores, ut constat ex septima
legis act 8. ex Cypriano libro de unitate Ec-
clesiæ, Dionysio Alexandrino apud S. Athanasium

in Apologia pro eo adornata, & Augustino lib. 2. de Nupt. cap. 2. aliisque. Et quidem si verba scripta volare possent, & juberentur in unum locum redire, nescio, an illæ Patrum sententiæ, quas in vestris libris congeritis, permanerent omnes immutatæ.

Sexta causa ea est, quòd, quæ dicta sunt à Patribus, imò & Scriptoribus Canonicis, cum quadam exaggeratione, seu verbis aliquando significantioribus, & cum quadam Morali, autem Logica Universalitate, arripitis, ut sonant, nec ea benignè explicare vultis ex Traditione doctrinæ Ecclesiæ, sed hanc ex illis interpretati nempe clara ex obscuris. Hac de causa errarunt Hæretici innumeri, quos litera occidit, vel tantantes (ut de Nicolaitis suorum temporum Petrus Damiani epist. 13. lib. 5. Epist.) dicta omnibus profus hominibus, quæ dicebantur omnibus unius conditionis, seu statûs, quæ verba sonarent omnimodam universalitatem, præceptum, vel permissum esse omnibus suis hominibus, quamvis sacro ordine uxorem ducere, illis Pauli verbis *unusquisque* vel consentes præceptum esse, quod erat error Apostolicorum, docentium, præcipi a deo ad eò significantibus ad illam hortatur,

esse ferè impossibile, divitem salvari, ut est,
 melum intrare per foramen acûs; vel existi-
 r in lu- pates vetitû, quod erat omnino permissum, ut
 um sen- cî carnibus, inire matrimonia, secundam tu-
 perma- am habere, aliâque hujusmodi, quibus absti-
 re, laudabile, & à Christo Domino commen-
 dâ sunt, non ita tamen, ut sit non abstinere pecca-
 cis, cam, ut putavit Eustathius quidam Rigoristarû 21.
 quando Phariseos antiquissimos, & facilè princeps,
 rali, quo Nicephorus hist. Eccles. lib. 9. cap. 16.
 t sonat, *Magnum porrò de eo est, nimis eum exactâ curâ,*
 tione, *atque intelligentiâ in absurdas impegisse opiniones, Ec-*
 rpretat, *quibus Canonis minimè accommodatas,* quas
 errant, *Agrensense Concilium tempore Sylvestri I. Papæ*
 e, vel pæ- tum, damnavit per eos multos Canones, qui-
 rum dicitur, Anathema dicitur, damnantibus nuptias, esû
 dicta om- nium, usum pallii, aut aliarum vestium, non
 ur solum tantum, sed ornantium, aliâq; hujus-
 quamvis illi, quæ non sunt à Christo Domino, aut ab
 itatè, et sololis interdicta, quamvis nos aliquando ad
 bus pro- rum abdicacionem ardentè impellant. Hujus-
 nitatis, di- sententiis, spiritu vehementiori prolatis,
 uisq; san- dant Patres, præsertim Augustinus, vehe-
 dicebat- toris ingenii, & æstuans ardore Divinæ
 consilii- heritatis: Hinc illæ propositiones. *Fides sine*
 e, qui *veritate esse potest, prodesse non potest. Inimicus*
 pi à *Christo est, qui pœna timore non peccat, aliâque*
 im ver- usmodi, quæ nisi ad arctiorem aliquem, &
 r, mon- gnorem sensum, quàm præferant, redigan-
 tur,

tur, quo dicendæ sunt, usurpatæ fuisse ab Augustino, falsæ sunt, ut constat ex pluribus Pontificum definitionibus. Quis enim neget, peccatori carenti charitate multum prodesse fidem ad resipiscendum; nec omnes ejus actus, quos citat, antequam convertatur per actum Charitatis ad Deum, inter quos est ipsa voluntas resipiscendi, odium quamvis imperfectum peccati, actus vitiosæ cupiditatis? Quibus tamen sententiis benignè explicandis, sed rigidè acceptis, ut sonant, impletis tractatus, librosque, an Ecclesiæ definitiones dissimulantes, aut temerentes.

22. Septima causa ea est, quòd non semper extenditis, cui, contra quem, quo tempore scripserint Patres, quod est omnino necessarium ad ostendam Scriptorum intelligentiam, ut sequentibus exemplis constabit. D. Paulus ad Romanos, quæ reliquæ Fidem attollit, ut videatur ei soli, non autem ceteris, peribis tribuere, quòd Fidelis salvetur, dum dicitur: *credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad quos vultur Justitiam; ei autem, qui operatur, merces non imputatur secundum Gratiã, sed secundum meritum, ei verò, qui non operatur, credenti imputatur in eum, qui justificat impium, reputatur ei ad Justitiam, secundum propositum Gratiã, quæ videntur pugnare cum doctrinã Fidei, explicata in catã per Jacobum Apostolum, & ab eo eodem exemplo Abraham confirmatã: in suã enim*

non. cap. 3. hæc habet. *Vis autem scire, homo
 quis, quoniam Fides sine operibus mortua est!*
 Abraham Pater noster nonne ex operibus iusti-
 tus est, offerens Isaac Filium suum super Al-
 taris? *Vides quoniam Fides cooperabatur ope-
 ribus illius, & ex operibus Fides consummata est.*
 debent verba Pauli aliter explicari, ac
 sonare; explicabuntur autem facile
 eos, qui noverit, ad eos scriptam eam Pauli E-
 pholam fuisse, qui in observantiis quibusdam
 talibus totam spem habebant, aut magis, quam
 Fide Christiana, quam susceperant. Debit
 illis tam liberaliter celebrari Fides, & præ-
 dictis operibus, non autem operibus
 charitate factis, de quibus loquitur Jacobus
 23.
 ostolus. Hac ratione D. Thomas, ac D. Bo-
 naventura explicant nonnulla in D. Augustino,
 reliquis Patribus, quæ videntur communi
 doctrinæ contraria, quatenus usi sunt,
 dicebam, terminis valdè exprimentibus, per
 quos videntur in errorem ei contrarium, quem
 pugnant, deflectere, sed verè non deflectunt,
 ratio habeatur illorum temporum, eorumque
 hereticorum, contra quos scribant; qui, ut ad
 medium revocarentur, erant quodammodo in
 partem inclinandi. Igitur S. Bonaven-
 tura in Breviloq. par. 3. c. 5. postquam proba-
 tum ex communi sententiâ, *parvulis non deberi
 ignem*, cui videbatur contrarius S. Augu-
 stinus,

stinus, addit. Hoc credendum est, sensisse Augustinum, licet verba ipsius, exterius propter detestationem erroris Pelagianorum, aliter sonare videantur. Ut eos reduceret ad medium, abundantius declinavit ad extremum, plus dicens, & minus volens intelligi. Simili modo S. Thomas qu. 5. de malo ar. 2. ad 1. mentem explicat ejusdem S. Doctoris, aliorumque, qui similiter docuerant, pueros mortuos sine Baptismo torqueri poenâ ignis. Sancti talimodo loquendi usi sunt, ut detestabilem redderent errorem Pelagianorum, qui assererant, in Parvulis nullum peccatum esse. Et in cap. 1. Joan. lect. 7. Antiqui Doctores, emergentes errores circa Eadem ita persecuti sunt, ut interdum viderentur in errores labi contrarios. Ex circumstantiis igitur, explicandus est Doctor, & non ex solo verborum sono; qui immutatus, ex tempore, loco, & personam quam alloquimur, diversam induit significationem.

24. Octava demum causa ea est, quod sensu Patrum, ex uno aliquo eorum verbo & non ex toto contextu, aut ex aliis eorum textibus judicetis; quod ne faceret, Lectorem suum graviter obtestatur S. Hilarius de Synodis sub initium. Oro vos, per misericordiam, ut quia mihi ad vos, de vobis, ut voluistis, rebus, & de Fidei nostrae

merata conscientia erit per has litteras sermo;
 quisquam de me, ante sermonis consumma-
 nem, per litterarum exordia existimet judi-
 candum. Iniquum est enim, nisi compertâ us-
 ad finem ratione dictorum, præjudicatam
 mentiam ex inittis, quorum causa adhuc igno-
 rari, asserre. Ex prava hac ratione judicandi
 Patribus, duplex error extitit in Ecclesia.
 primus malignitatis, alter temeritatis. Ma-
 gnitate peccarunt, qui ex uno aliquo Patrum
 verbo eos errasse statim pronunciarunt. Sic ab
 quibus fuit tanquam Sabellianus accusatus
 Gregorius Thaumaturgus, visus non distin-
 gere Divinas Personas: dum agit contra Elia-
 num Ethnicum hominem, ejus mysterii minimè
 pacem, quas alibi disertè distinguit. Teme-
 ritate peccant, qui ex uno aliquo verbo, aut
 brevi sententiâ, statim colligunt, quæ fuerit Pa-
 tris mens, non ut cum errare, sed sibi favere
 pronuncient, non ut eum accusent, sed ut se
 defendant, ac defendant. Hoc modo defenditis
 Rigores vestros. Semel dictum in Triden-
 tino legitis, Peccatorem, antequam justifice-
 re, incipere Deum diligere, statim infertis, ab
 Tridentino requiri actum perfectæ contritionis
 in Sacramento Pœnitentiæ: nec respicitis ad
 verbum contextum, eaque multa, quæ idem do-
 de Dicitur ex professo sess. 14. agens de actibus præ-
 requisitis ad hoc Sacramentum, unde opposi-

tum clarè colligitur, ut alibi, Deo favente, ostendam. Legitis in eodem Concilio, semel fuisse à Patribus vocatum Sacramentum Pœnitentiæ *Baptismum laboriosum*, nec posse nos in eo Sacramento *sinè magnis nostris fletibus, & laboribus* restitui in eam integritatem, quam per Baptismum fueramus adepti, & subito infertis, non posse recuperari à Peccatore gratiam, nisi diu jejundet, & longam Pœnitentiam toleret, nec expenditis integrum textum, & reliqua, quæ paulo antè expendi, quæ vim velle collectionis prorsus elidunt. Simili modo legitis Patres, & explicatis; sed hoc est capere in verbo, non interpretari; non est sententiam ferre, sed præcipitare: est claudere sibi oculos, non aliis sensa Patrum aperire.

25.

Enumeravi causas præcipuas, propter quas, quamvis Conclusiones vestras mille Patrum sententiis probetis, aut potius probare curetis, tamen verè Patribus non consentitis, sed potius ab eorum verâ doctrinâ receditis, & aberratis. Nunc ostendam, quod ostendendum mihi superest, cur nos non ita multos textus Patrum afferamus in doctrinâ morali, nec plerumque ex antiquis Patribus respondeamus. Hac autem quæstione solutâ, patebit, à Patribus nihil recedere nostram Doctrinam.

Prima ratio, propter quam subinde propositis quæstionibus ad mores pertinentibus, non

non respondemus ex Patribus, ea est, quòd in
 re Morali, lumen Naturæ, & ratio plurimum
 valet, quare sapientissimè Augustinus, cum
 quæstio esset, an mendacium, aut simulatio ali-
 quando liceret, ex ratione magis responden-
 dum putavit, quam ex autoritate Doctorum,
 nempe Hieronymi, aliorumque, quos Hiero-
 nymus pro se allegabat.

Secunda ratio ea ipsa est, propter quam **26.**
 nec Philosophi modò ad omnes quæstiones re-
 spondent, ex Platone, vel Aristotele, nec Ma-
 thematici ex Euclide, aut Archimede, nec Me-
 dici ex Hippocrate, aut Celso, nec Jurisconsulti
 ex Ulpiano, aut Scriboniano, quòd videlicet
 innumeræ quæstiones modò agitantur in Scho-
 lis, & quidem sapientissimè, & necessariò pro
 conditione horum temporum, de quibus Ve-
 teres nec consultò, nec per occasionem, nec ullâ
 ratiã ratione quidquam scripsere, ut patet per-
 currenti syllabum quæstionum, quæ modò tra-
 ctari solent, & debent. Igitur, aut consulendi
 Recentiores erunt, aut ratione utendum erit,
 petita quidem aliquando ex antiquis Doctori-
 bus, universales quasdam regulas statuentibus,
 sed per longum discursum, cujus demum fun-
 damentum est ratio; aliquando verò, & ple-
 rumque nec petita isto modo ex illis, ex quo-
 rum doctrina nihil luminis effulget ad aliquid
 in quibusdam materiis statuendum, sed ex solo
 dicta-

dictamine rationis. Dixi: *sapientissimè* nunc
Theologis Moralibus agitari in Scholis, easque,
veluti morum Leges condi, aut Regulas tradi,
aut explicari, de quibus nihil habent Patres, ut
sapientissimè Deus per Prophetas post plura sa-
cula tradidit, ac docuit, quæ non docuerat
priùs; & sapientissimè Patres ipsi multas qua-
estiones, pro loco, & tempore tractarunt, quas
nec attigerant Apostoli, nec proximi eorum
successores. Quin hæc est nostrorum tempo-
rum laus magna, hæc nostra felicitas, ut vix ul-
lum modò possit in moribus dubium incidere,
vix ulla quæstio proponi, cui responderi facile
non possit ex iis, quæ à nostris Doctoribus agi-
tantur.

27. Tertia, & potissima ratio ea est, quod
plerumque Patres, cum de pertinentibus ad mo-
res, & regimen humanarum actionum agunt,
vel non quærunt, an hoc licitum sit, an illicitum;
vel si licere, aut non licere dicunt, non
edocent, an ex natura sua, & semper sit illicitum,
an ex iis, quæ ordinariò rem illam circumstant,
nec circumstantias ipsas distinguunt, sed actio-
nem ex. gr. aliquam damnant, invehuntur in
eos, qui non abstinent. Hinc autem colligi
sapienter non potest, eam esse ex se, & semper
malam, & gravi potius, quàm levi malitià infe-
ctam; alioquin, quia sæpe invehuntur Oratores
sacri,

ut paulo antè dixi, in eos, qui post grave
 peccatum differunt in plures hebdomadas, vel
 penes Confiteri, expectantque ultimos majores
 hebdomadæ dies, id ex se & semper grave
 peccatum esse, docerent, quod sanè non docent.
 ut exempla ex ipsis Patribus petamus,
 Hieron. lib. 4. Comment. in cap. 18. Matth.
 interpretatur præceptum Dominicum de
 abscindendo pede, vel manu, eruendoque oculo
 scandalizante, *Si, inquit, ita est quis tibi conjun-*
ctus, ut manus, pes, oculus; & est utilis, atque
beneficus, & acutus ad perspicendum, scanda-
lium autem tibi facit, & propter dissonantiam
eorum te pertrahit in gehennam; melius est,
ut & propinquitate ejus, & emolumentis carna-
libus careas, ne, dum vis lucrifacere cognatos &
necessarios, causam habeas ruinarum. Ex hoc
 textu, Doctores egregii qui estis, respondete
 filio familias, quærenti, quid sibi faciendum sit,
 si peccanti ex pravis incitamentis sui fratris,
 sæpius frustra moniti à se, & Majoribus suis, à
 se non potest, an teneatur ipse, adole-
 scens delicatus, & subiectus suis Parentibus,
 clam domo aufugere, & ire profugus, & men-
 dicus? Quid illi responsi datis?

D. R. Non tenetur sic abire.

D. D. Ergo deseris D. Hieronymum, do-
 centem indistinctè abscissionem à propinquissi-
 mis, ut est oculus cuique, si sint causa ruinae;
 vel

vel saltè ex ejus textu non respondes. Nam
 dicis, non teneri, de quo nihil Hieronymus. De
 Ambrosius de Pœnit. lib. 1. cap. 13. docet, aspi-
 ciendas non esse tœminas à viris, nec viros à fœ-
 minis. *Et ideo (inquit) velamine obnubis ca-
 put suum mulier, ut etiam in publico, tota ve-
 recunda sit; non facillè vultus ejus in adole-
 scentis oculos excurrat, nuptiali velamine tuta
 sit, ne vel fortuitis occurribus pateat ad vulnus
 vel alienum, vel suum, sed utrumque suum vul-
 nus est.* His docet quidem, non debere fœmi-
 nam obtutum facillè in virum intendere, decere,
 ut caput obnubat, cum prodit in publicum, &
 rursus posse cultu immodesto peccare, & esse
 causam alieni peccati. At non inde intelligam,
 quando mulier graviter peccet aspectu viro-
 rum, nimioque cultu, & quando censeatur esse
 alieni vulneris causa. Non enim, quandocum-
 que vir labitur ex intuitu puellæ ornata, imò
 & non ornata, tenetur hæc, aut domi subsisto-
 re, aut omnem ornatum deponere.

D. R. Ex uno certè vel altero tantum textu
 Patrum, morum regulam non habes, sed habes
 ex multis.

D. D. Nec si congeras mille textus, ex-
 actam semper habebis ad singula responsionem,
 ex triplici eâ ratione, quam tradidi, quòd aut
 nihil scripsere de aliquibus, aut fere nihil; aut
 solum generalia principia; aut adhortando po-
 tius,

us, quàm definiendo; aut ex ratione, quam
modo.

Quarta causa ea est, quòd aliquando Pa-
trium responsa respiciunt, ut supra dicebam, eo-
rum temporum Canones, qui modò non vigent; 29.
non possumus ergo eorum responsis semper
ad ea, quæ sunt modò licita, vel illicita sta-
tuenda. Ex. gr. Augustinus lib. quæst. veter.
n. novi testam. vel quicumque sit auctor illius
quæst. 127. ut refertur cap. *Christiano*
quæst. 4. docet esse illicitum conjugibus conve-
nere diebus Processionis. Et Ambr. serm. de
adventu Domini, ut refertur cap. *Fratres 33.*
quæst. 4. idipsum prohibet in die jejuniorum,
in aliis multis diebus, ut habet in epist. 1. ad
rom. cap. 7. & refertur cap. *Si causa*, eadem
quæst. 4. quia videlicet ea abstinentia tunc con-
jugibus præcipiebatur lege, quæ vigeat etiam
tempore Bedæ, qui cap. 4. de remediis peccato-
rum habet hunc Canonem. *Qui in matrimo-
nio sunt, abstineant se tres Quadragesimas, &
Dominica nocte, & in Sabbato, & feria quar-
ta, & tertia, qua legitima sunt, & tres noctes
abstineant se, antequam communicent.* Qui
non saltèm pro diebus Quadragesimæ majo-
rum supplicationum, habuit fortè in aliquibus
locis vim veri, & gravis præcepti, cuius
transgressio gravi pœnitentiâ pledebatur. Hinc
addit hunc alium Canonem. *Qui in Quadra-
gesima*

gesima ante Pascha cognovit uxorem suam, & noluit abstinere, unum annum pœnitat, vel suum pretium reddat ad Ecclesiam, vel pauperibus dividat. Et S. Gregorius 1. Dialog. refert, fœminam quandam à Dæmone arreptam fuisse, eò quod post accessum conjugalem, publicis supplicationibus interfuisset. Nunc quaero, quid sis responsurus fœminæ, petenti, an liceat post redditum Marito debitum, publicis Ecclesiæ officiis, supplicationibus, & mysteriis Divinis interesse, imò & communicare? Non licere? Damnabis igitur præsentem Ecclesiam, quæ hanc fœminam à sacris officiis & supplicationibus non arceat? Respondebis licere? Ergo desereres Patres, & quot, & quales Patres? Non desero, dicis, nam desit vigere ille Canon, idem, que Gregorius, respondens quæstionibus Augustini, quem in Angliam miserat, censuit, nec esse prohibendos communicare eos Fideles post castum, & sanctum usum conjugii, ne dum supplicationibus interesse. *Si quis* (ita ad interrog. 10.) *sua conjuge, non cupidine voluptatis captus, sed solum liberorum creandorum gratiâ utitur, de sumendo Corporis Domini, sanguinisque mysterio, suo est relinquendus iudicium.* Eruditè quidem, & appositè. At Ambr. & Aug. dicunt, non licere; quomodo ergo eos non deseris, quomodo non contradicis? Quid respondes? Ne dubites vera respondere, & fateri quod

quod volo, nempe Patres in suis responsionibus
 respexisse quandoque suorum temporum disci-
 plinam, tu verò respicis præsentem; non igitur
 est inter tuam, Patrùmque responsionem
 discordia, ergo nec est inter nostram Patrùmque
 doctrinam ulla discordia, si quandoque vide-
 antur opposita respondere: ex eadem enim ra-
 tione, non sunt opposita, quamvis ita esse ri-
 dulis, & frigidulis quibusdam Censoribus vi-
 dentur.

D. R. Id quidem excusa, & probè intelli-
 gitur aliquas Patrum responsiones non congruere
 nostro tempori, ac proinde non posse Docto-
 rem moralem ex eis respondere: sed multa
 præsertim docent, quæ congruere omni tempori
 debent; adhuc tamen eos deseritis.

D. D. Profer exemplum. Multa enim di-
 cas, quæ non probatis.

D. R. Sunt quidem multa, sed non occur-
 runt modò. Non enim veni huc paratus, nec
 propterea tuæ disputationis argumentum puta-

D. D. Frigida excusatio. Satis clarè hanc **31**
 calumniam hic dissecturum in calce disputa-
 tionis quintæ præmonui. Dica ingenuè. Nul-
 lum occurrit, quia nullum est, quod occurrat.
 Quædam aliquando deserimus unum aliquem ex
 illis, sed ut sequamur alios Patres, eo modo,
 ut Augustinus Hieronymum, aliosque ejus so-
 cios

M

cios

eios Doctores, in controversia mendacii deseruit, & quo ipsum Augustinum deseruere Thomas, & Bonaventura in quaestione poenarum, quamvis ex quadam erga tantum Doctorem reverentia id non fecerint expresse, sed eum benignè interpretari conati sint. Igitur id non satis est, ut desertores Patrum merito vocemur; alioquin desertor Patrum dicendus erit Augustinus, Thomas, & Bonaventura. Plus aliquid requiritur, nempe ut doctrinam tradamus, quam Patres communiter rejiciant, vel unus Pater communiter receptus. Sed hoc non facimus, & ideo tibi nullum occurrit exemplum, quo nos revincas.

D. R. Tandem occurrit, & quidem in-
signe.

D. D. Audiam.

32. *D. R.* Omnes, tam Latini, quam Graeci Doctores, choreas damnant, tanquam delictum Deo graviter invisum. Sic eas damnat Ambrosius lib. 3. de Virgin. & alibi uberiori stylo fletibus, peccata, & peccatorum pericula, in quae saltantes incurrunt, enumerat. Eas damnat Aug. serm. 115, tanquam Ethnicam superstitionem infecta. Similiter S. Ephraem de ludis fugientibus. *Ubi cythara, & chorea, ibi vitiorum tentoria, mulierum perditio, Angelorum tristitia, diaboli festum*, Basiliius orat. 8. de Temper. & Incontinentia. Castitatem, aut corporis, aut mentis saltan-

salantibus foeminis amitti docet. *Quod si non-
valle (inquit) peccatum corpore effugerunt, o-
mnes tamen animo depravatae, atque inquina-
te sunt.* Idem sentit Chrylost. hom. 3. de Da-
vid, reliquique utriusque Ecclesiae Doctores,
eos afferre infinitum esset. Vestri tamen Ca-
liffa recentiores gravem in eis foeditatem in-
esse negant. Num hoc etiam est illud, quod
pertinet ad solam veterem disciplinam, & no-
stro tempori non congruit, ut paulo ante di-
cebas? Ita profecto nostro tempori virtutes
non congruunt, sed sola vitia, & Patres fuere
horum temporum Doctores, non autem no-
strorum. Puto, quod haec dicturus sis. Quid
nim aliud respondere possis, non video.

D. D. Non est, quod insultes. Est quidem 33.
tibi, quod ingentes tibi gratias agam Nihil
nim illustrius dici poterat ad confirmandum,
quod antea dicebam, nempe Patres consuevisse
idem invehi in vitia, generalibus quibusdam
sententiis, non autem tradere doctrinam ad spe-
singulas descendantem, definentemque de-
regulis. Quod ut intelligas tandem, & insulte
amplius non possis, quaero, instituunt ne
res citati has quaestiones, an omnes choreae
illicitae? An huiusmodi sint choreae inter
idem sexus personas ad fallendum tempus
& loca? An semper sint illicitae, quae exercen-

tur inter personas diversi sexûs? An quæ licitæ per se sunt, exerceri ab omnibus, aut in omni loco possint? Has certè quæstiones non instituant Patres, ut faciunt Theologi morales, sed invehuntur in choreas, utique non in omnes, alioquin peccasset David animo simul, & corpore ante Arcam exultans: ergo solum aliquas. Ita profectò explicandi sunt, quamvis non distinguant. At quis Casuistarum omnes absoluit? Quis non fere omnes, quæ miscentur à personis diversi sexûs, damnavit? En tota nostrorum Casuistarum, etiam eorum, quos adèb benignos appellatis, doctrina, quam propono breviter, tu aliquantò fufius propositam, videre poteris in Tamburino, lib. 7. in Decal. cap. 8. § 7. aliisque hujusmodi Recentioribus. Chorearum tres sunt classes. Prima est absolute pudica, seu pura. Secunda, impura per se. Tertia, impura per accidens. Puræ sunt choreæ (esto sint aliquando aliquantulum vanæ) quæ inter ejusdem sexûs personas, sinè ullo turpitudinis gestu, vel ulteriori pravo fine fiunt, ut quas puellæ inter se domi ducunt, vel rustici inter se in suis mapaliis vespere ad levandum laborem. Hæ ipsæ tamen, quæ secundum se licitæ sunt, prohibentur Ecclesiasticis, Religiosis, Monialibus. In Ecclesia autem, vel proprie ipsam, prohibentur omnibus; & secundum mensuram

mensuram scandali, vel irreverentiæ, culpam continent. Impuræ, per se, adeoque semper impuræ, sunt, quæ mixtis maribus, sceminisque, imò etiam separatis, fiunt cum gellibus obscænis, tactibus parùm pudicis, amasiarum, amitorumque interventu, & similibus. Hæ profecto sunt gravi malitiâ infectæ, & omnino ablegandæ. Impuræ per accidens sunt choreæ, quæ per honestas sceminas, virósque, in convitiis, in nuptiis, in diebus lætitiæ deditis, fieri consueverunt. Hæ per se impuræ & peccaminosæ non sunt, exerceri enim sinè peccato moralitè per se possunt. Sunt tamen non paucis modis periculosæ; qui proinde pro mensurâ periculi, ab eis abstinere tenentur.

Quid in tota hac doctrinâ contrarium Patribus? Imò quid non dignum Patribus? Et quidem si doctrinam hanc, tam dilucidam, tam distinctam, tam brevem, & simul omnia complectentem, in antiquo aliquo Doctore reperires, exclamares, Pulchram, Optimam, Divinam doctrinam! Sed quia eam tradunt Recentiores nostri Casuistæ, eam legendo percurrere, ne cum laudibus celebrare, dedignaris; quin Patribus contrariam appellas, quia magis distinctam. Quid est hoc, nisi Divina beneficia, quia non antiqua, sed nova, recusare? Quid, nisi ipsam doctrinam Patrum rejicere, tuo stomacho,

cho, studiô Recentiorum, præparatam? Intel-
ligis jam, ut opinor, prodesse mihi exemplum,
quod attulisti; eoque magis confirmari, quod
ostendere conatus sum, Recentiores nostros
Casuistas, non ex genio suo scribere, & respon-
dere, sed ex doctrina Patrum, ubi Patres præ-
juere; ex doctrina non contrariâ Patribus, ubi
Patres non præjuere, sed quam ipsi Patres tra-
derent, si hac ætate docerent, si videlicet Ca-
suistam agerent in scholis, & non sacrum in
Templis Concionatorem, ut egerunt plerum-
que, cum de moribus agerent, & ideo minus
distinctè locuti sunt, quam cum de Fide scripse-
re. Dum autem laudavi Recentiores, pleros-
que laudavi, nempe eos, qui communi Sapien-
tium judicio laudabiles sunt, non autem eos,
quorum luxuriantem in opinando licentiam
sapientissimè Alexander VII. & Inno-
centius XI, in suis decretis damna-
runt.

